

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Austriackie prawo prywatne międzynarodowe zostało skodyfikowane przede wszystkim w ustawie o prawie prywatnym międzynarodowym (Gesetz über das internationale Privatrecht – IPR-Gesetz, dalej: IPRG) z dnia 15 czerwca 1978 r., Federalny Dziennik Urzędowy (BGBl.) nr 304/1978. Normy kolizyjne można jednak znaleźć również w innych przepisach poza ustawą o prawie prywatnym międzynarodowym:

§ 13a ustawy związkowej z dnia 8 marca 1979 r. ustanawiającej przepisy dotyczące ochrony konsumentów (Bundesgesetz vom 8. März 1979, mit dem Bestimmungen zum Schutz der Verbraucher getroffen werden) (dalej: ustawa o ochronie konsumentów – Konsumentenschutzgesetz, KSchG), BGBl. nr 140 /1979;

§ 11 ustawy federalnej o nabyciu prawa do korzystania z nieruchomości na podstawie umowy timeshare (Bundesgesetz über den Erwerb von Teilzeitnutzungsrechten an unbeweglichen Sachen) (dalej: ustawa o timeshare – Teilzeitnutzungsgesetz, TNG), BGBl. I nr 32/1997;

§ 20 ustawy związkowej implementującej dyrektywę 93/7/EWG w sprawie zwrotu dóbr kultury wyprawdzonych niezgodnie z prawem z terytorium państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej (Bundesgesetz zur Umsetzung der Richtlinie 93/7/EWG über die Rückgabe von unrechtmäßig aus dem Hoheitsgebiet eines Mitgliedstaates der Europäischen Gemeinschaft verbrachten Kulturgütern), BGBl. I nr 67/1998;

§ 23 ustawy związkowej o odpowiedzialności cywilnej za szkody jądrowe (Bundesgesetz über die zivilrechtliche Haftung für Schäden durch Radioaktivität) (dalej: ustawa o odpowiedzialności za szkody jądrowe z 1999 r. – Atomhaftungsgesetz 1999, AtomHG 1999), BGBl. I nr 170/1998;

§ 16 i § 18 ustawy związkowej o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i rozrachunku papierów wartościowych (Bundesgesetz über die Wirksamkeit von Abrechnungen in Zahlungs- sowie Wertpapierliefer- und -abrechnungssystemen) (dalej: ustawa o ostateczności rozrachunku – Finalitätsgesetz), BGBl. I nr 98/2001;

§ 221–235 ustawy o postępowaniu upadłościowym (Insolvenzordnung).

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

§ 53 IPRG stanowi, że ustawa ta pozostaje bez uszczerbku dla umów międzynarodowych, które mają pierwszeństwo nie tylko przed przepisami tej ustawy, ale również przed innymi krajowymi normami kolizyjnymi. Następujące **wielostronne konwencje międzynarodowe**, których stroną jest Austria, zawierają normy kolizyjne:

Konwencja haska z dnia 24 października 1956 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych wobec dzieci;

Konwencja haska z dnia 5 października 1961 r. o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich;

Konwencja haska z dnia 5 października 1961 r. dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych;

Konwencja haska z dnia 4 maja 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych;

Konwencja Międzynarodowej Komisji Stanu Cywilnego z dnia 20 września 1970 r. w sprawie uznania dziecka poprzez zawarcie małżeństwa;

Konwencja haska z dnia 19 października 1996 r. o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci;

Konwencja haska z dnia 13 stycznia 2000 r. o międzynarodowej ochronie osób dorosłych.

Protokół haski z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Normy kolizyjne zawierają następujące umowy dwustronne:

umowa z dnia 9 września 1959 r. pomiędzy Republiką Austrii a Iranem o przyjaźni i osiedlaniu;

umowa z dnia 16 grudnia 1954 r. pomiędzy Federacją Ludową Republiką Jugosławii a Republiką Austrii o wzajemnym obrocie prawnym;

umowa z dnia 11 grudnia 1963 r. między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Republiką Austrii o wzajemnych stosunkach w sprawach z zakresu prawa cywilnego oraz o dokumentach.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Prawo obce stosuje się z urzędu tak, jak na jego pierwotnym obszarze obowiązywania (§ 3 IPRG).

2.2 Odesłanie

Zgodnie z § 5 IPRG odesłanie zwrotne i dalsze należy uwzględniać, chyba że dokonano szczególnego odesłania do prawa materialnego innego państwa.

Jeżeli prawo obce odsyła z powrotem do prawa austriackiego, prawem właściwym jest prawo austriackie. Jeżeli prawo obce odsyła do prawa, do którego już uprzednio odesłano, prawem właściwym jest prawo, do którego uczyniono pierwsze odesłanie.

2.3 Zmiana łącznika

Kolejne zmiany w warunkach mających decydujące znaczenie dla ustalenia łącznika z konkretnym systemem prawnym nie mają zwykle wpływu na elementy sprawy, które już się zakończyły (§ 7 IPRG), mimo że pewne szczegółowe normy kolizyjne przewidują wyjątki od tej zasady. Co do zasady dla zakończonych elementów stanu faktycznego prawem właściwym jest prawo mające zastosowanie w chwili ich powstania, a dla niezakończonych elementów stanu faktycznego prawem właściwym jest prawo mające zastosowanie w chwili orzekania.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Prawa, do którego odesłano, nie jest prawem właściwym, jeżeli jego zastosowanie prowadziłoby do wyniku sprzecznego z podstawowymi wartościami austriackiego porządku prawnego (§ 6 IPRG).

W prawie austriackim istnieją przepisy, które mają zastosowanie niezależnie od przepisów prawa prywatnego międzynarodowego (przepisy wymuszające swoje zastosowanie). W przypadku niektórych z tych przepisów fakt, że są to przepisy wymuszające swoje zastosowanie, wynika z ich brzmienia, w przypadku innych – jedynie z ich celu.

Przykładami **przepisów wymuszających swoje zastosowanie** są §§ 7, 7a i 7b ustawy dostosowującej ustawę o prawie umów o pracę (Arbeitsvertragsrechts-Anpassungsgesetz – AVRAG), które stanowią, że niezależnie od prawa właściwego pracownikowi w Austrii przysługuje prawo do wynagrodzenia co najmniej

odpowiadającego wynegocjowanemu w ramach układu zbiorowego oraz do minimalnego wymiaru urlopu wypoczynkowego. Innym przepisem wymuszającym swoje zastosowanie jest § 13a ust. 2 ustawy o ochronie konsumentów, zgodnie z którym § 6 ustawy o ochronie konsumentów (dotyczący klauzul abuzywnych), § 864a kodeksu cywilnego (ABGB) (o obowiązywaniu nietypowych postanowień zawartych w ogólnych warunkach umów i wzorcach umownych) i § 879 ust. 3 ABGB (o nieważności postanowień umownych zawartych w ogólnych warunkach umów i wzorcach umownych rażąco naruszających interesy konsumentów) należy stosować niezależnie od prawa właściwego dla danej umowy, jeżeli umowę zawarto w związku z działalnością prowadzoną przez przedsiębiorcę w Austrii, której celem jest zawieranie tego rodzaju umów.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd ustala prawo obce z urzędu. W tym celu sąd może się opierać na współdziałaniu uczestników, na informacjach uzyskanych z Federalnego Ministerstwa Sprawiedliwości lub na opiniach biegłych. Jeżeli pomimo dołożenia wszelkich starań nie uda się ustalić treści prawa obcego w rozsądnym czasie, zastosowanie ma prawo austriackie (§ 4 IPRG).

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Zobowiązania umowne, które nie są objęte zakresem stosowania rozporządzenia (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I), Dz.U. L 177 z 4 lipca 2008, s. 6, podlegają prawu właściwemu, które strony wybrały w sposób wyraźny lub dorozumiany. Jeżeli w umowie nie dokonano wyboru prawa właściwego, prawem właściwym jest prawo państwa miejsca zwykłego pobytu (siedziby) strony wykonującej świadczenie charakterystyczne dla tej umowy (§ 35 IPRG).

Szczególne normy kolizyjne mają zastosowanie do umów konsumenckich. Normy kolizyjne zawarte w szeregu dyrektyw dotyczących ochrony konsumentów transponowano w § 13a ust. 1 ustawy o ochronie konsumentów, który przede wszystkim ogranicza swobodę wyboru prawa właściwego w celu zapewnienia ochrony konsumentów.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Pozaumowne roszczenia odszkodowawcze, które nie są objęte zakresem stosowania rozporządzenia (WE) nr 864/2007 dotyczącego prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II), Dz.U. L 199 z 31.7.2007, s. 40, ocenia się według prawa właściwego, które strony wybrały w sposób wyraźny lub dorozumiany. Jeżeli nie dokonano wyboru prawa właściwego, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Jeżeli jednak strony są silnie związane z prawem innego (tego samego) państwa, właściwe jest prawo tego państwa (§ 48 IPRG).

Przedmiotowa norma kolizyjna wskazuje prawo właściwe dla kwestii powstania odpowiedzialności za szkody, osoby odpowiedzialnej za nią oraz wysokości należnego odszkodowania. Norma ta obejmuje również kwestie przyczynienia się i bezpośredniego roszczenia poszkodowanego względem ubezpieczyciela, jak również kwestię przedawnienia roszczeń odszkodowawczych.

Roszczenia odszkodowawcze wynikające z **wypadków drogowych**, które są objęte zakresem stosowania Konwencji haskiej z dnia 4 maja 1971 r. o prawie właściwym dla wypadków drogowych, podlegają tej konwencji.

Roszczenia odszkodowawcze wynikające z odpowiedzialności pozaumownej z tytułu szkód, które powstały w Austrii w wyniku **promieniowania jonizującego**, podlegają – na żądanie poszkodowanego – prawu austriackiemu (§ 23 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za szkody jądrowe z 1999 r.). Jeżeli szkoda spowodowana promieniowaniem jonizującym wystąpiła za granicą i podlega prawu austriackiemu, sąd zasądza odszkodowanie, wyłącznie jeśli i w zakresie, w jakim przewiduje to statut personalny poszkodowanego (§ 23 ust. 2 ustawy o odpowiedzialności za szkody jądrowe z 1999 r.).

Prawo właściwe dla **prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia** lub roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia reguluje rozporządzenie Rzym II.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Statutem personalnym osoby fizycznej jest prawo państwa, którego ma ona obywatelstwo. Jeżeli osoba ma więcej niż jedno obywatelstwo, prawem właściwym jest prawo państwa, z którym jest ona najściślej związana; pierwszeństwo przysługuje jednak zawsze obywatelstwu austriackiemu. W przypadku uchodźców i bezpaństwowców statutem personalnym jest prawo państwa, w którym ma ona miejsce zwykłego pobytu (§ 9 IPRG).

Prawo osoby do noszenia **nazwiska** podlega jej każdoczesnemu odpowiedniemu statutowi personalnemu, bez względu na podstawę nabycia nazwiska (§ 13 IPRG).

Przykładowo nazwisko noszone po zawarciu małżeństwa nie podlega zatem prawu właściwemu dla stanu cywilnego, lecz prawu właściwemu dla nazwiska.

W odniesieniu do formy oświadczeń o wyborze nazwiska zastosowanie ma statut formy czynności prawnej § 8 IPRG. (w związku z tym formę czynności prawnej ocenia się według tego samego prawa, co samą czynność prawną; wystarcza jednak zachowanie formy przewidzianej przez państwa, w którym czynność prawna zostaje dokonana). Zgodnie z orzecznictwem nazwisko nabyte zgodnie z poprzednim statutem personalnym nie ulega automatycznie zmianie poprzez zmianę statutu personalnego (obywatelstwa).

Zdolność prawna i zdolność do czynności prawnych danej osoby również ocenia się według jej statutu personalnego (§ 12 IPRG). Wskazanie to obejmuje wszelkie ograniczenia dotyczące zdolności do czynności prawnych spowodowane na przykład chorobą psychiczną, lecz nie obejmuje wieku wymaganego do zawarcia małżeństwa. Jeżeli dana osoba osiągnęła pełnoletność, pozostaje pełnoletnia, nawet jeżeli nie osiągnęłaby pełnoletności zgodnie z nowo nabytym statutem personalnym.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Przesłanki **pochodzenia dziecka z małżeństwa** oraz zaprzeczenia tego pochodzenia ocenia się według statutu personalnego, który małżonkowie mieli w chwili urodzenia się dziecka lub – jeżeli małżeństwo zostało rozwiązane wcześniej – w chwili jego rozwiązania. W razie różnego statutu małżonków stosuje się statut dziecka w chwili jego urodzenia. Zakres stosowania tej normy kolizyjnej obejmuje również domniemanie ojcostwa męża matki, podstawy zaprzeczenia pochodzenia dziecka z małżeństwa oraz kwestię osób uprawnionych do zaprzeczenia pochodzenia i terminy dokonania tego rodzaju czynności. Przesłanki **uznania** dziecka pozamałżeńskiego za pochodzące z małżeństwa (przez czynność dokonaną przed organem publicznym, a nie przez następcze zawarcie małżeństwa) ocenia się według statutu personalnego ojca (§ 23 IPRG).

Zgodnie z konwencją o uznaniu dziecka uznanie przez następcze zawarcie małżeństwa przez rodziców jest skuteczne, jeżeli wywołuje skutki prawne zgodnie z prawem państwa obywatelstwa matki lub ojca.

Przesłanki **ustalenia i uznania ojcostwa** dziecka pozamałżeńskiego ocenia się według jego statutu personalnego dziecka z chwili urodzenia. Należy je jednak oceniać według późniejszego statutu personalnego dziecka, jeżeli dopuszcza on ustalenie lub uznanie, a nie jest ono dopuszczalne według statutu personalnego dziecka z chwili urodzenia. Prawo, zgodnie z którym nastąpiło ustalenie lub uznanie ojcostwa, jest również właściwe dla jego zaprzeczenia (§ 25 IPRG).

Stosunki między rodzicami a dziećmi: skutki pochodzenia dziecka z małżeństwa, jego uznania oraz pozamałżeńskiego pochodzenia dziecka ocenia się według jego statutu personalnego. §§ 24 i 25 IPRG regulują kwestie opieki nad dzieckiem i jego wychowania, zarządu i korzystania z majątku dziecka, przedstawicielstwa ustawowego wykonywanego przez jedno z rodziców lub oboje rodziców, w tym konieczność urzędowego zatwierdzenia niektórych czynności prawnych dokonanych w ramach przedstawicielstwa, jak również – w odniesieniu do dzieci małżeńskich – uregulowania uprawnień dotyczących władzy rodzicielskiej po rozwodzie rodziców oraz wzajemnych roszczeń alimentacyjnych. Przepisy te w znacznym stopniu pokrywają się z postanowieniami

konwencji haskiej o ochronie dzieci oraz konwencji haskiej o ochronie małoletnich z 1961 r. w sprawach, w których ta konwencja (nadal) obowiązuje (w stosunkach z Turcją i Makau). W związku z tym właściwe organy muszą stosować swoje prawo krajowe w odniesieniu do środków mających na celu ochronę małoletnich; właściwe są co do zasady organy państwa miejsca zamieszkania.

Podczas gdy w odniesieniu do pochodzenia dziecka bierze się pod uwagę statut personalny z danej chwili, w kwestiach dotyczących stosunków między rodzicami a dzieckiem, w przypadku których znaczenie ma odnośny statut personalny dziecka reguła ta nie ma zastosowania. Jeżeli statut personalny ulegnie zmianie, stosunki między rodzicami a dziećmi podlegają nowemu statutowi personalnemu od chwili zmiany statutu (zmiany okoliczności wpływające na zastosowanie odpowiedniego łącznika, obywatelstwa).

W orzecznictwie wielokrotnie można spotkać przykłady niezastosowania obcych przepisów dotyczących władzy rodzicielskiej nad dzieckiem należących do obcych systemów prawnych z powodu ich **sprzeczności z klauzulą porządku publicznego**, jeżeli nie miały one na celu dobra dziecka.

3.4.2 Przeprosobienie

Zgodnie z § 26 IPRG przesłanki dokonania i ustania przeprosobienia dziecka ocenia się według statutu personalnego każdego z przeprosabiających. Ponadto charakter rozstrzygający ma statut personalny dziecka, chociaż w przypadku małoletnich jedynie w zakresie, w jakim przewiduje on zgodę dziecka lub osoby trzeciej, z którą dziecko łączy stosunek prawnorodzinny. Przesłanki przeprosobienia dziecka obejmują na przykład wiek przeprosabiającego, różnicę wieku między przeprosabiającymi a dzieckiem, które ma zostać przeprosobione, a także kwestię, czy i pod jakimi warunkami fakt posiadania przez przeprosabiającego własnych dzieci stanowi przeszkodę dla przeprosobienia dziecka, jak również wszelkie wymogi dotyczące wyrażenia zgody, w tym możliwość urzędowego podważenia odmowy wyrażenia zgody.

Skutki przeprosobienia dziecka ocenia się według statutu personalnego przeprosabiającego, a w przypadku przeprosobienia dokonanego przez małżonków – według prawa właściwego dla skutków prawnych zawarcia małżeństwa w sferze osobistej. W przypadku śmierci jednego z małżonków decydujące znaczenie dla tych skutków ma statut personalny współmałżonka.

Skutki przeprosobienia w sferze prawa spadkowego nie podlegają statutowi przeprosobienia, lecz statutowi spadkowemu.

Przeprosobienie dziecka jako takie stanowi stan zamknięty, a zatem późniejsza zmiana statutu personalnego lub łącznika nie wpływa na ocenę.

Przeprosobienie jest z natury trwałym stosunkiem prawnym. Statut, który jest rozstrzygający dla skutków przeprosobienia dziecka, może się zatem zmienić – zależy on od statutu personalnego przeprosabiającego.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Formę zawarcia małżeństwa w Austrii ocenia się według prawa austriackiego, a formę małżeństwa zawieranego za granicą ocenia się według statutu personalnego każdego z narzeczonych; wystarcza jednak zachowanie przepisów o formie obowiązujących w miejscu zawarcia małżeństwa (§ 16 IPRG). Ograniczone odesłanie do przepisów o formie według miejsca zawarcia małżeństwa oznacza odesłanie do przepisów materialnych prawa, którego dotyczy odesłanie, a zatem jakiegokolwiek odesłanie zwrotne lub dalsze do prawa miejsca jest nieważne (wyjątek od § 5 IPRG).

Przesłanki zawarcia oraz unieważnienia i zniesienia małżeństwa (jako instytucji odrębnej od rozwodu) ocenia się w stosunku do każdego z narzeczonych według jego statutu personalnego (§ 17 IPRG). Jeżeli jednak prawo mające zastosowanie do statutu personalnego jednego lub obojga narzeczonych nie zawiera przepisów dotyczących płci jednego lub obojga narzeczonych, spełnienie przesłanek zawarcia małżeństwa stwierdza się zgodnie z prawem państwa, w którym małżeństwo zostało zawarte.

Ta norma kolizyjna odnosi się do przesłanek materialnych zawarcia małżeństwa, takich jak wymagany wiek, brak przeszkód małżeńskich, wszelkie wymogi dotyczące oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński oraz ich zastępowalność.

Zgodnie z § 18 IPRG **skutki osobiste zawarcia małżeństwa** ocenia się według wspólnego statutu personalnego małżonków, a w braku wspólnego statutu personalnego – według ostatniego wspólnego statutu personalnego, jeżeli jedno z nich go zachowało. W pozostałych przypadkach ocenia się je według prawa państwa, w którym oboje małżonkowie mają miejsce zwykłego pobytu, a w braku takiego miejsca – prawa państwa, w którym oboje małżonkowie mieli swoje ostatnie miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jedno z nich zachowało to miejsce.

Zakres stosowania tej normy kolizyjnej obejmuje również obowiązek wspólnego pożycia, zamieszkiwania, obowiązek wzajemnej pomocy, jak również prawo każdego z małżonków do otrzymywania od współmałżonka środków utrzymania, ale nie obejmuje prawa związanego z noszeniem nazwiska przyjętego po zawarciu małżeństwa ani z małżeńskim ustrojem majątkowym. Odesłanie może ulec zmianie; jeżeli zmienią się okoliczności warunkujące zastosowanie łącznika, inne prawo może stać się prawem właściwym.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Ustawę o zarejestrowanych związkach partnerskich (Gesetz über die eingetragene Partnerschaft) włączono do ustawy o prawie prywatnym międzynarodowym w §§ 27a–27d.

Przesłanki dotyczące zawarcia zarejestrowanego związku partnerskiego (oraz jego forma), nieważność i rozwiązanie z orzeczeniem o winie podlegają prawu państwa, w którym taki związek zawarto (§ 27a IPRG).

Zgodnie z § 27b IPRG **skutki osobiste zawarcia zarejestrowanego związku partnerskiego** ocenia się według prawa państwa, w którym zarejestrowani partnerzy mają wspólne miejsce zwykłego pobytu, a w braku wspólnego miejsca zwykłego pobytu – prawu państwa, w którym mieli swoje ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jeden z partnerów zachował to miejsce. Jeżeli w związku z tym nie można zastosować prawa miejsca pobytu lub jeżeli prawo to nie reguluje skutków prawnych w sferze osobistej, decyduje wspólny statut personalny zarejestrowanych partnerów, a w braku wspólnego statutu personalnego – ostatni wspólny statut personalny, jeżeli jeden z partnerów go zachował. W pozostałych przypadkach oraz w przypadku, w którym statut personalny nie reguluje skutków prawnych zawarcia zarejestrowanego związku partnerskiego w sferze osobistej, zastosowanie ma prawo austriackie.

Ustrój majątkowy zarejestrowanego związku partnerskiego ocenia się zgodnie z prawem mającym zastosowanie od dnia 29 stycznia 2019 r. na podstawie rozporządzenia (UE) 2016/1104 w sprawie skutków majątkowych zarejestrowanych związków partnerskich.

Rozwiązanie zarejestrowanego związku partnerskiego bez orzekania o winie podlega prawu państwa, w którym zarejestrowani partnerzy mają wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili rozwiązania związku, a w braku takiego miejsca – prawu państwa, w którym mieli swoje ostatnie wspólne miejsce zwykłego pobytu, jeżeli jeden z partnerów je zachował. Jeżeli według powyższego nie można zastosować prawa miejsca pobytu lub jeżeli zarejestrowanego związku partnerskiego nie można rozwiązać na podstawie przytoczonych faktów, decyduje wspólny statut personalny zarejestrowanych partnerów, a w braku wspólnego statutu personalnego – ostatni wspólny statut personalny, jeżeli jeden z partnerów go zachował. W pozostałych przypadkach oraz w przypadku, w którym statut personalny nie zezwala na rozwiązanie zarejestrowanego związku partnerskiego na podstawie przytoczonych faktów, zastosowanie ma prawo austriackie.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Zgodnie z § 20 IPRG kwestie związane z **rozwozem** nieuregulowane w rozporządzeniu Rzym III (rozporządzeniu Rady (UE) nr 1259/2010 z 29.12.2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej, Dz.U. L 343 z 29.12.2010, s. 10) (skutki rozwodu w sferze majątkowej) ocenia się według prawa właściwego dla skutków osobistych małżeństwa. Dla skutków tych znaczenie ma chwila rozwodu; odesłanie nie może się zatem zmienić.

Małżeński ustrój majątkowy ocenia się zgodnie z prawem mającym zastosowanie od dnia 29 stycznia 2019 r. na podstawie **rozporządzenia (UE) 2016/1103 w sprawie małżeńskich ustrojów majątkowych**.

Instytucja separacji małżonków jest prawu austriackiemu nieznaną. W zakresie, w jakim nie jest ona uregulowana rozporządzeniem Rzym III, należałoby do niej, zgodnie z § 1 IPRG, zastosować łącznik najściślejszego związku. Wydaje się, że judykatura tego rodzaju najściślejszy związek odnalazłaby stosując analogię do § 20 IPRG.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

W odniesieniu do statutu alimentacyjnego rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych, Dz.U. L 7, s. 1 (rozporządzenie UE w sprawie świadczeń alimentacyjnych) odsyła do Protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych. W związku z tym pierwszeństwo zastosowania ma prawo państwa, w którym wierzyciel alimentacyjny ma miejsce zwykłego pobytu (zasadę tę uzupełniają tendencje w kierunku prawa państwa sądu orzekającego, szczególnie łączniki, klauzula służąca ochronie przed „nieoczekiwanymi” roszczeniami oraz – w bardzo ograniczonym zakresie – możliwość wyboru prawa właściwego).

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Małżeński ustrój majątkowy ocenia się zgodnie z prawem mającym zastosowanie od dnia 29 stycznia 2019 r. na podstawie **rozporządzenia (UE) 2016/1103 w sprawie małżeńskich ustrojów majątkowych** (zob. powyżej).

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Dziedziczenie ustawowe jest uregulowane w rozporządzeniu UE w sprawie dziedziczenia (rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego, Dz.U. L 201 z 27 lipca 2012, s. 107). W odniesieniu do spraw zaistniałych przed datą początkową stosowania rozporządzenia zastosowanie ma § 28 IPRG, zgodnie z którym prawo właściwe zależy od statutu personalnego spadkodawcy z chwili jego śmierci. Wspomniana norma kolizyjna obejmuje również co do zasady odpowiedzialność za długi spadkowe oraz nabycie spadku. Jeżeli jednak wstępne postępowanie spadkowe było prowadzone w Austrii, nabycie spadku i odpowiedzialność za długi spadkowe należało ocenić według prawa austriackiego (§ 28 ust. 2 IPRG).

3.8 Nieruchomości

Nabycie i utrata praw rzeczowych w odniesieniu do rzeczy materialnych, w tym posiadania, ocenia się według prawa państwa, w którym rzecz jest położona, w chwili ziszczenia się stanu faktycznego będącego podstawą nabycia lub utraty. Rodzaj prawny rzeczy i treść praw ocenia się według prawa państwa, w którym rzecz jest położona (§ 31 IPRG).

Zakres stosowania tej normy kolizyjnej obejmuje w szczególności własność, służebności (ciężary realne), zastaw, prawo zabudowy, własność lokalu mieszkalnego, ale również prawo zatrzymania skuteczne względem osób trzecich oraz zastrzeżenie własności. Skutki przeniesienia własności również są objęte zakresem stosowania tej normy.

Późniejsza zmiana położenia nie powoduje zmiany prawa właściwego, ponieważ nabycie prawa stanowi stan zamknięty.

Skutki nabycia prawa podlegają prawu odpowiedniego miejsca położenia; łącznik ten może się zatem zmienić. Kwestie związane z zakresem ochrony prawnej właściciela oraz kwestia tego, czy i w jakim zakresie osoba uprawniona rzeczowo ma prawo do rozporządzania nimi, na przykład czy zastaw na rzeczy ruchomej można sprzedać bez udziału sądu, a także inne kwestie, również ocenia się według tego prawa.

Do **środków transportu** ma zastosowanie przepis szczególny (§ 33 IPRG). Prawa rzeczowe na statkach wodnych i statkach powietrznych wpisanych do rejestru, ocenia się według prawa państwa rejestracji; w odniesieniu do praw rzeczowych na pojazdach kolejowych prawem właściwym jest prawo państwa, w którym przedsiębiorstwo kolejowe, w skład taboru którego wchodzi te pojazdy, ma swoją faktyczną siedzibę zarząd główny tego przedsiębiorstwa. Do ustawowego lub ustanowionego przymusowo prawa zastawu albo ustawowego prawa zatrzymania dla zabezpieczenia roszczeń o naprawienie szkód spowodowanych przez pojazd lub zwrotu wydatków poniesionych na pokrycie tych szkód jest prawo państwa, w którym znajduje się rzecz ruchoma, w chwili zamknięcia stanu dotyczącego tej rzeczy.

Istnieje również przepis szczególny w odniesieniu do **nieruchomych rzeczy materialnych**: jeżeli prawa rzeczowe dotyczące nieruchomości objęte są zakresem stosowania również innej normy kolizyjnej (na przykład normy odnoszącej się do małżeńskiego prawa majątkowego), pierwszeństwo ma odesłanie do prawa rzeczowego, tj. powiązanie z prawem państwa położenia nieruchomości.

Nie istnieje żadna norma kolizyjna odnosząca się do **rzeczy niematerialnych**. Zgodnie z § 1 IPRG prawem właściwym z punktu widzenia prawa rzeczowego jest to prawo, z którym istnieje najściślejszy związek. Dokumenty opiewające na prawa majątkowe ocenia się według prawa miejsca położenia dokumentu (*lex cartae*). § 33a IPRG, który transponuje do prawa krajowego art. 9 dyrektywy 2002/47/WE w sprawie uzgodnień dotyczących zabezpieczeń finansowych z szerszym zakresem, zawiera przepis szczególny dotyczący rejestrowanych papierów wartościowych. W odniesieniu do papierów wartościowych w systemach rozrachunku zastosowanie mają przepisy szczególne zawarte w § 16 i 18 ustawy o ostateczności rozrachunku (Finalitätsgesetz), które transponują do prawa krajowego dyrektywę 98/26/WE w sprawie zamknięcia rozliczeń.

3.9 Niewypłacalność

Międzynarodowe **prawo upadłościowe** jest uregulowane w części siódmej ustawy o postępowaniu upadłościowym (Insolvenzordnung). Zgodnie z § 217 ustawy o postępowaniu upadłościowym jej przepisy mają zastosowanie jedynie w zakresie, w jakim prawo międzynarodowe lub szczególne akty prawne Wspólnot Europejskich, przede wszystkim rozporządzenie (WE) nr 848/2015 w sprawie postępowania upadłościowego, nie stanowią inaczej. Pod względem treści przepisy te są w znacznym stopniu zbliżone z odpowiednimi przepisami rozporządzenia UE w sprawie postępowania upadłościowego.

Co do zasady przesłanki wszczęcia postępowania upadłościowego oraz skutki postępowania upadłościowego reguluje prawo państwa, w którym je wszczęto. W szczególności §§ 221–235 ustawy o postępowaniu upadłościowym zawierają przepisy dotyczące praw rzeczowych osób trzecich, potrącenia, zastrzeżenia własności, umów dotyczących nieruchomości, rynków regulowanych, umów o pracę, wpływu postępowania upadłościowego w odniesieniu do praw podlegających wpisowi do rejestru, jak również prawa właściwego na prawa podlegające wpisowi do rejestru, jak również prawa właściwego dla czynności prawnych dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli oraz ochrony nabywcy – osoby trzeciej, wpływu na toczące się postępowania, prawa miejsca położenia rzeczy w odniesieniu do wykonywania uprawnień właścicielskich lub innych praw, porozumień dotyczących potrącenia i odnowienia zobowiązań, transakcji z przyrzeczeniem odkupu oraz płatności po wszczęciu postępowania upadłościowego.

W przypadkach, w których przepisy te pokrywają się z przepisami IPRG lub z innymi przepisami kolizyjnymi, pierwszeństwo mają przepisy ustawy o postępowaniu upadłościowym.

Ostatnia aktualizacja: 04/11/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w

tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.